

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי י' סיון תשע"ח | דף היומי בבלי: זבחים מא.
דף היומי בהלכה: מסעיף ג' עד סעיף ח'.
מוסרי: תורת הבית מ"ובאמת לא רק" עד "שמעו נא".
קנין חכמה הלימוד השבועי: מסילת ישרים הקדמה.

הדף היומי בהלכה

כיצד יש לנהוג במחלוקת בין הפוסקים לתורת הקבלה?

ואף שאסור לנהוג כן, אין למחות ביד הנוהג כן. ובכל הלכה אחרת שיש בה מחלוקת בין הגמרא והפוסקים לבין הזוהר ותורת הקבלה - בדבר שאין בו קולא וחומרא, יש לנהוג כדברי הגמרא והפוסקים; וכשיש בצדדי המחלוקת קולא וחומרא, יש להחמיר. [שו"ע שיא, ז, ומשנ"ב כב; ביאורים ומוספים דרשו, 22, בהרחבת המקור]

במשנה במסכת שבת נאמר שאסור להעצים עיניו של מת בשבת, משום איסור 'מוקצה'. וכל הראשונים הביאו דברי משנה זו להלכה, וכן נפסק ברמב"ם, בטור ובשולחן ערוך. ולמרות זאת, במקומות מסוימים נהגו להעצים עיניו של מת בשבת, משום שבזוהר הקדוש נאמר שאם עיני המת פתוחות יש סכנה בדבר וצריך להעצימן.

הדף היומי בהלכה

מדוע אין איסור 'אוהל עראי' בפריסת טלית בעליית 'חתן תורה'?

כשאין בו מחיצות כלל. אולם, מותר להחזיק בידו בגד או טלית מעל לגופו, על מנת להגן מפני החמה או הגשמים או לצורך אחר, כיון שאוהל המוחזק בידי אדם אינו אוהל. [שו"ע שיא, ו, ומשנ"ב יט; ביאורים ומוספים דרשו, 16, בהרחבה]

כתולדה של מלאכת 'בונה', אסור להעמיד בשבת 'אוהל קבע', דהיינו אוהל העשוי ומיועד להתקיים לאורך זמן. וחכמינו ז"ל אסרו להעמיד בשבת אף 'אוהל עראי', שאינו מיועד להתקיים לאורך זמן; וכגון פריסת יריעת בד כדי להגן לפי שעה מפני השמש או הגשמים. ואוהל כזה העשוי להגן או להשתמש בחלל שתחתיו - אסור לעשותו אף

הדף היומי בהלכה

אדם הלבוש בבגדים - האם הוצאתו לרשות הרבים אסורה מן התורה?

אולם, הדבר אסור מדרבנן, ואף אם אדם זה שהוציאוהו לבוש בבגדים, אין איסור דאורייתא של הוצאה בהוצאת הבגדים, כיון שהם טפלים לגוף האדם ו'בטלים' אליו. ואף בגדים שאינם הכרחיים לו - טפלים הם לגופו. [ביה"ל שיא, ד, ד"ה יש; וע"פ ביאורים ומוספים דרשו, 25]

המוציא אדם בשבת מרשות היחיד לרשות הרבים - אינו עובר על איסור תורה של מלאכת 'הוצאה', משום ש'חי נושא את עצמו', כלומר, שאדם חי מסייע כביכול לנשיאתו ומקל את כובדו בשעה שנושאים אותו, ולכן הוצאתו אינה כפעולה רגילה של הוצאה, בה אין החפץ הנישא מסייע לנשיאתו.

והנה בצאת הזקנים איש איש ממקומו ללכת, קם רבי עזרא זצ"ל מלא קומתו בפני כל אחד ואחד מהם, כאשר הוא נעמד ומתיישב שוב ושוב עד קרוב למאה פעמים!

ליום היארצייט של הגה"צ המקובל רבי עזרא הררי רפול זצ"ל

לישיבה, ואמר לי שנשב סמוך לפתח הישיבה, והתפללנו שם מנחה. "והנה בצאת הזקנים איש איש ממקומו ללכת, היה המנוח ז"ל קם מלא קומתו בפני כל אחד ואחד, ואומר פסוק 'מפני שיבה תקום והזרת פני זקן'. והיה בעיניי לפלא, שתחילת דבריו של המנוח ז"ל עמי - היתה כוונתו כדי לזכות גם אותי במצוה זו, עד קרוב למאה פעמים מעלה מטה! "צאו וראו נא כמה חרד בקיום המצוות... זה מעשה רב שראיתי בעיניי".

ביום י' בסיון שנת תרצ"ט נפטר בירושלים הגה"צ המקובל רבי עזרא הררי רפול זצ"ל. בהלווייתו הספידו הגה"צ המקובל רבי שלום הדאיה זצ"ל, ובין דבריו סיפר את המעשה דלהלן, המובא גם בספרו 'החיים והשלום' (ח"ב עמ' מח): "יום אחד הוא [רבי עזרא זצ"ל] היה ברחוב עיר העתיקה, ונפגשתי אנכי עמו, ואמר לי: אם יעלה לרצונך שנלך יחד ל'ישיבת בעלי בתים', אשר היתה מכילה קרוב למאה זקנים שלומדים יום יום עד אחרי תפלת מנחה. והלכנו

פניני הפרשה

לפתע חש הבחור בטפיחה קלה על שכמו. הוא הסתובב והופתע לראות לפניו את ה'בית ישראל' זי"ע, שפנה אליו ושאלו: "אמור נא בחור, מהו השבח הגדול ביותר שאפשר לשבח את הבורא ית"ש?"

"מה שהיה היה - מכאן ואילך חושבנא"

לאכט נישט), כך סיים הרבי את דבריו, סתם ולא פירש ונעלם מעיני הבחור. מחשבותיו של הבחור החלו להתרוצץ, למה כיוונו דברי הרבי ומה פירוש דבריו הסתומים... בחזרו לישיבת 'שפת אמת' ראה כי כבר הואר חדרו של ראש הישיבה דאז הרה"ק הפני מנחם זי"ע, נקש על הדלת, וכשפתח לו רה"י שטח בפניו את תמיהתו וחידתו בפירוש דברי הרבי, וכי ממה וממי יש לבואר לשחוק, שהרבי אמר שאעפ"כ אינו שוחק. ענה לו רה"י: הנה אם בתור תפקידי כרה"י אגש לבחור מבני הישיבה ואעיר לו על הנהגה פלונית שאינה טובה, והלה יענה ויאמר: צדקו דברי רה"י, הנני מבטיח שמהיום והלאה אהדל ממנהגי זה; והנה אך יעבור יום ושוב ינהג הבחור בהנהגה זאת, אם שוב יענה ויאמר - מהיום והלאה אהדל ממנהגי זה, עדיין יהיה ניתן למחול לו. אך בהישנות הדבר פעמים רבות, הרי אשחק מתשובתו, ואענה ואומר לו: אין זו תשובה כלל, כי כבר הפך הדבר לשחוק. אבל הקב"ה אינו כן, אף אם נבוא ונאמר לו מאה פעמים ויותר מהיום והלאה אהדל ממנהגי זה - לא ישחק הבורא מאתנו, אלא יקבל אותנו באהבה וחיבה כאילו אנו מבטיחים זאת בפעם הראשונה...

(באר הפרשה)

זכי ימות מות עליו בפתע פתאום... וכפר עליו מאשר הטא על הנפש וקדש את ראשו פ"ם הווא... ותקיים הראשונים יפלו (במדבר ו ט, יא-יב). הרה"ק 'בית ישראל' מגור זי"ע היה מרבה להוכיח מפסוקים אלו שאין לו לאדם להתיימשך בכל מצב ואופן שיהיה, שהרי אף אחר שנטמא הנזיר בפתע פתאום, ומטבעו של עולם ייכנסו בו הרהורי ייאוש האומרים לו - ראה כי אין מעשיך רצויים לפני המקום, והוכחה ברורה לך, שהרי נטמאת בפתע פתאום, הרי לך שמן השמים טימאוך - אעפ"כ אמרה תורה וקידש את ראשו ביום ההוא' - יעזוב כל החשבונות, ילך נא כסומא בארובה אחרי השי"ת ויזעק - מהיום אני מתחיל בנזירות חדשה, והימים הראשונים יפלו. ומכאן ילמד כל איש לנפילותיו 'בפתע פתאום' - כל חד בדידיה, שלא להתיימשך, אלא יעמוד מנפילותיו ויאמר מכאן ולהלאה חושבנא... ומעשה שהיה בימי ה'בית ישראל' זי"ע בבחור אחד מבני ישיבתו שהוצרך לנסוע לחו"ל, ובחששו שמא יישן ויפסיד נסיעתו נשאר ער במשך כל הלילה. לפנות הבוקר הלך הבחור להתפלל בכותל המערבי שהיה אז ריק ממתפללים, והנה חש בטפיחה קלה על שכמו. הוא הסתובב והופתע לראות לפניו את הרבי, שפנה אליו ושאלו: אמור נא בחור, מהו השבח הגדול ביותר שאפשר לשבח את הבורא ית"ש? ומיד ענה - השבח הגדול ביותר, שהקב"ה אינו שוחק (ער

קנין חכמה - מסילת ישרים

מרן הגרא"מ שך זצוק"ל סיפר פעם לתלמידיו על טוב לבו המופלג של מרן רשכבה"ג רבנו חיים עוזר זצוק"ל. שאל אחד התלמידים: האם רבי חיים עוזר נולד כך, עם כאלו מדות טובות?

מה קורה לאדם טוב שמזניח את לימוד המוסר?

חיים עוזר שהוא לא למד ספרי מוסר - חובת הלבבות, שערי תשובה, מסילת ישרים, ארחות צדיקים". וכבר כתב הרמב"ם בפ"ד מהשמונה פרקים, שאפילו השלם בנפשו צריך יום יום להתבונן ביראת ה'. ובאמת אנו מוצאים בין קבלותיו של מרן הגרא"מ ע משנת תרצ"ד בזה"ל: "לעיין בכל יום לכל הפחות שעה קלה בספרי מוסר כמו שערי תשובה לרבנו יונה ומס"י וספרים הדומים להם, ולחשוב בכל יום חשבון הנפש". (ע"פ הקדמת ספר משמר הלוי - זבחים)

ואף על פי שכבר קבועים בלב כל האדם הישר התחלותיו ויסודותיו, אם לא יעסוק בהם, יראה פרטיו ולא יכירם, יעבור עליהם ולא ירגיש בהם מרן הגרא"מ שך זצוק"ל סיפר פעם לתלמידיו על טוב לבו המופלג ומידותיו הנפלאות של מרן רשכבה"ג רבנו חיים עוזר זצוק"ל. שאל אחד התלמידים: האם רבי חיים עוזר נולד כך, עם כאלו מדות טובות? ענה לו מרן זצ"ל: "בוודאי ובוודאי שהוא נולד עם מידות טובות. זה אין מה לדבר. אבל אם לא היה עובד על המידות כסדר, יום יום לעמוד על המשמר, הכל היה משתחק ומשתכח ולא היה נשאר שום דבר. לא היה יום אצל ר'

הרב דסלר הוסיף וכתב: "סיקרן אותי לראות את סוג החליפות שקנה אותן עשיר ליתומים. ביררתי וראיתי כי מדובר בחליפות, איכותיות, לא 'שמאטעס', אך לא הטובות והמהודרות ביותר"

העצה המסחרית של הגר"א דסלר זצ"ל לסוחר הירושלמי הנדיב

ליהודי ירושלים. ביום שמחתם אין הם דואגים רק לעצמם, לבניהם ולבנותיהם. הם דואגים לשמח גם את בניו ובנותיו של ה', ורק מתוך רגשות אלו הם נכנסים לתוך שמחתם האישית."

הרב דסלר הוסיף וכתב: "סיקרן אותי לראות את סוג החליפות שקנה אותן עשיר ליתומים. ביררתי וראיתי כי מדובר בחליפות טובות, איכותיות, לא 'שמאטעס', אך לא הטובות והמהודרות ביותר. ניגשתי לעשיר ואמרתי לו: אשריך! אשריך שגם ביום שמחתך אינך מרוכז רק בעצמך, אלא משכיל לחשוב גם על אחרים מסכנים ולשמח גם אותם במעשה הצדקה שלך."

אבל - המשיך הרב דסלר ואמר - בתור סוחר, שבוודאי בזה גדול אתה ממני, רציתי להעיר ולהאיר לך 'הערה מסחרית'... דומני כי יש לך איזו טעות במסחר! והסברתי לו את כוונתי: כמה שעות ביום אתה לובש את החליפה שלך? שעה, שתיים. כמה שנים אתה הולך עם אותה חליפה? שנה, שנתיים. אבל את החליפה שאתה קונה ליתום, תלבש במשך מיליארדי שנים! זוהי חליפה לנצח. ואם כן אני שואל אותך שאלה מסחרית: איזו חליפה צריכה להיות באיכות גדולה יותר, החליפה שלך או החליפה של הילד היתום?..."

(יחי ראובן)

וְאִישׁ אֶת קִדְשׁוֹ לֹא יִהְיֶה אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לַמֶּלֶךְ לֹא יִהְיֶה (במדבר ה י).

ה'חפץ חיים' מבאר באופן נפלא פסוק זה: כל הכסף והזהב שהאדם עמל עליהם, לא יישארו בידו לנצח, כי לא במותו ייקח הכל. קניינים אלו הינם זמניים בלבד. מהו הרכוש האמתי שלו יהיו - שיישאר שלו לנצח? אומר הכתוב: 'ואיש את קדשיו' - אותו ממון שנתן אדם לצדקה, לדברים שבקדושה - 'לו יהיו', הם אלו שיישארו בידו ויזקפו לזכותו בעולם הבא.

בתקופה שהרב דסלר התגורר בלונדון, הגיע פעם לביקור בארץ ישראל. במהלך הביקור כתב מכתב לתלמידיו שבלונדון בו הוא מספר להם את שראות עיניו בארץ הקודש. בין הדברים הוא מספר, כי רוב רובם של הירושלימער אידן חיים בעניות גדולה, אבל יש יהודי אחד שבאופן יחסי נחשב לעשיר, ויש לו הנהגה טובה שעליה הוא מעוניין לספר להם.

יהודי זה, כל אימת שהוא מחתן את אחד מבניו, הוא הולך לבית היתומים דיסקין ושואל מי הם עשרת היתומים המסכנים ביותר, ולכל אחד מהם הוא קונה חליפה חדשה. "הקב"ה זיכה אותי לחתן את הבן שלי", הוא אומר, "אני אלביש עשרה מהבנים שלו כמו חתנים"... זאת ועוד: כל אימת שהוא מחתן בת, הוא נכנס לבית היתומות בלומנטל וקונה לעשר יתומות עניות שמלות חדשות. "התבוננו וראו", כתב הרב דסלר לתלמידיו, "אלו הרגשות עדינות, אצילות, יש

"תן לי מזומן ואקנה לך בדיוטי פרי באשראי" - האם זו ריבית?

שאלה הלכתית ותשובתה בצידה משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

תשובה: יש בזה איסור ריבית, כיון שעבור ההלוואה שמקבל יוסי מדוד, הוא עושה עבורו שירות, שקונה לו את מבוקשו בזול. לכן צריך דוד לתת ליוסי שכר טרחה עבור הקניה שהוא עורך עבורו בדיוטי פרי, ואז מותר הדבר, כיון שאינו עושה זאת מחמת ההלוואה, וכמבואר בשו"ע (סי קע"ג סעיף ט"ז).

שאלה: יוסי מתכנן לנסוע לחו"ל למספר ימים. ביקש ממנו חברו דוד שיקנה עבורו חפץ כלשהו בדיוטי פרי. אמר לו יוסי כי יעשה זאת בשמחה, וגם תהיה לו תועלת מכך, שיוכל להשתמש בכסף המזומן לעצמו, ובחזור יקנה עבורו בדיוטי פרי באשראי, ונמצא זה הנהנה וזה הנהנה. האם זו ריבית? ומה הפתרון?

אמירת הפסוק 'זכור את אשר עשה ה' אלקיך למרים' מועילה להינצל מלשון הרע - חמש העצות של החפץ חיים כיצד להשתמש נכון בסגולה זו

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

מזה החטא [וראה בשמירת הלשון (שער התבונה פי"ב) שהאריך לבאר ענין זה]. הסיבה השלישית - שאף אם מכיר בחומר החטא, מתייאש ואומר מה תועיל זכירה זו של מרים, שהרי רבים זכרו ולא עלתה בידם. ואין לומר כן, אלא יתבונן בדבר ויראה שאחר כמה שבועות שיתרגל, תועיל מאד זכירה זו להינצל מהחטא. הסיבה הרביעית - אם האדם אינו שומר את עצמו מהדברים המביאים לידי חטא לשון הרע, לא תעזור לו עצה זו של זכירת מעשה מרים. והעצה לזה, לדעת ולהשכיל מה הם הדברים המביאים לכך, ויש ללמוד בספר שמירת הלשון שער התבונה (פרק טז), שם נכתבו הדברים שיש להיזהר מהם כדי שלא לבוא לידי חטא זה.

הסיבה החמישית - שאחר שאדם הרבה בחטא זה, כבר מסיתו היצר להתייאש שאין לו תקוה ולא תועיל לו שום סגולה, ונופל עוד ועוד. והעצה לזה, להתחזק מאד ולעשות תשובה על העבר ולהתחזק על העתיד, שאם לא כן יפיל היצר את האדם ויסיתנו עד שאול.

בסעיף ג' מהפתיחה (לאוין) כותב ה'חפץ חיים' שהמספר לשון הרע עובר גם על מה שנאמר בתורה (דברים כד, ח): "השֹׁמֵר בְּנֶגַע הַצִּרְעָת לְשֹׁמֵר מֵאֵד וְלַעֲשׂוֹת", וכמבואר בחז"ל שמלבד עצם האיסור שנאמר כאן, שמי שיש בו נגע ישמר שלא לקצצו, אזי במה שהוסיפה התורה וכתבה 'לְשֹׁמֵר מֵאֵד' - הכוונה שלא לשכוח מלהזהר מלשון הרע, כדי שלא תבוא עליך הצרעת על ידי סיפור זה. והנה מבואר בחז"ל, שהדרך ל'לשמור מאד' היא, על ידי אמירת הפסוק 'זכור את אשר עשה ה' אלקיך למרים וגו'. ולכאורה, הלא אנו אומרים פסוק זה מדי יום, ועדיין איננו מרגישים שהדבר פועל עלינו להישמר מחטא לשון הרע? אכן, ה'חפץ חיים' בספרו 'זכור למרים' (פרק א') ביאר את הסיבות לכך, ואת הדרך להתגבר עליהן, וביאורים ומוספים כאן מביאים את תמצית דבריו שם: הסיבה הראשונה - כיון שאין האדם מכיר בחטא זה ובחומרתו. ולכן עליו להכיר בחומר החטא, וללמוד את הפתיחה לספר חפץ חיים ואת שער הזכירה מספר שמירת הלשון, ואז יכיר גודל החטא.

הסיבה השניה - שאומרים פסוק זה אך אין מתבוננים במרירות העונש שקיבלה מרים בגלל החטא, אבל אם יתבונן בכך ודאי תועיל לו עצתו של הקב"ה להימנע

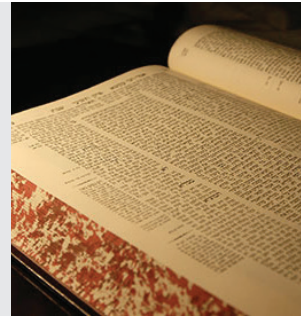
עיקר קיומנו כיהודים - על ידי לימוד הגמרא בעמל וביגיעה

מתוך לימוד המוסר היומי בספרי החפץ חיים:

כבודם לעתיד, כל אחד לפי ערכו. והם שלא עסקו במשנה ובגמרא, אין להם חלק בכל אחד מאלו, כי רחוקים היו מן התורה, ובילו חייהם בהבל, רק לבקש כסף וכבוד מדומה כל היום. ובאין תורה, אין קיום התורה כמובן, כי ישארו ריקים מכמה מצוות עשה, כגון קריאת שמע, ותפילות, ועוד ועוד. וגם כמה עבירות חמורות יעברו, שעתידים ליענש בעונש גיהנום. וכמה יתמרמו אז על אשר דרשו להם רק אושר עולם הזה הכלה, והאושר הגדול הנצחי מנעו מעצמם. האם נוכל לשער גודל צערם וגודל מרירותם?" [תורת הבית, מאמר 'עלבונה של תורה']

"להשיב לב בנינו למקור קדושת נפש, הוא רק על ידי לימוד הגמרא הקדושה בעמל וביגיעה, כמו שהדריכנו אבותינו. וכן התקווה שישארו הבנים נאמנים לה' תבוא רק על ידי היגיעה בתורה שבעל פה. ומי שלא ילמדו גמרא בעודם בעולם הזה, כמה יתמרמו בהגיעם אל עולם הגמול אל העולם, שכולו טוב שכולו ארוך, בראותם גדולת ערך לומדי התורה, יראו עיניהם ערך מעלת האנשים של בעלי משניות. שחזרו בחייהם הרבה פעמים משניות, ויותר מהם - בעלי גמרא שיעו ללמוד בכל יום דף גמרא והשלימו ש"ס כמה פעמים בחייהם. ויותר מהם - חכמים שיגועו ועמלו כל ימיהם בתורה שבכתב ושבעל פה, ביגיעת נפש ובשר, וכפי יגיעתם על התורה מרוב דוחק, כן ינהרו פניהם ויגדל

מה הקשר בין הפרשה הארוכה ביותר בתורה, למסכת הארוכה ביותר בש"ס בבלי ולפרק הארוך ביותר בספר תהלים?

וגם: מהי המסכת הארוכה ביותר - בבא בתרא, ברכות או שבת?

שספרו את המילים שבמסכתות הש"ס, ומצאו שסדר המסכתות לפי כמות מספר המילים, הן: שבת, סנהדרין, חולין, בבא בתרא, בבא מציעא, יבמות, ב"ק, פסחים, כתובות, ברכות, וכו'.

(קב ונק')

פרשת "נשא" היא הפרשה הארוכה בתורה, ויש בה קע"ו פסוקים; פרק קי"ט בתהלים הוא הארוך ביותר ויש בו קע"ו פסוקים; ויש אומרים שהמסכת הארוכה בש"ס היא מס' בבא בתרא שיש בה קע"ו דפים (קע"ה - משום שמתחיל מדף ב). ומפורסם בשם הגר"א (לא מצאתי המקור) שהמסכת הארוכה בש"ס היא "ברכות", משום שיש בה את מספר המילים הגדול ביותר, אולם בקובץ "אור תורה" (תמוז תשס"ו עמ' תשפ"ד) מובא שיש במקור מוסמך, שהיו אנשים